

במסגרת תחרויות מלכת המים

1975

בחירת

נסיכת

הים התיכון

מיטעם

העולם הזה

ובחסות

ראש עיריית

בתיים

יצחק וולקר

וחברת

"רבולון"

בבית מלון פאן אמריקן, בתיים

במוצ"ש 9.8.1975

בשעה 9.00 בערב

בתוכנית האומנותית:

שלישיית שוקולד מנטה מסטיק

צביקה פיק ונערותיו

חזמורת פיאמנטה

מנחה: שמואל שי

תצוגת אופנה: כגדיים, גוטקס * שמדות: בוטיק, אר"ל * איפור: "רבולון" * טיפול בשיער: "וילה" הליבה: דאה פליטשר * פרחים: כץ. מכירת כרטיסים במלון "פאן-אמריקן" ובמשרדי הכרטיסים.

ראיון מיוחד

(המשך מעמוד 31)

למשל, בין מה שקורה היום כי מדינה?

בספר שלך אתה מדבר על נופ שאינו קיים היום, אתה מדבר על תלמידי שאינה קיימת...

אין כאן נופ יסתייגוני בכלל! איפה קיים אצלנו יסתייגון היום?

אם זה נכון, אך אתה מסייביר את השבר הזה?

זה באמת שבר.

נאמר כך: למה אתה הקמת את העולם הזה אחרי קום המדינה? למה אני התיחלתי לכתוב את עוזי ושותפיו אחרי קום המדינה? למה אתה לא השתבצת במימסד, ולמה אני לא השתבצתי בו?

זה לא שאנחנו אנשים חסרי כושר-ביטוי? אני חושב שיש אנשים בארץ שהיו, אולי הראשונים להבחין שחיללו את הציאטר שלחם. שבגדו בהבטחה.

אינני רוצה להישמע שמאלצי, אבל אני בכל זאת חושב שאם אני נשארתי בחיים אחרי 48, אני חייב משהו לאלה שהיו איתי ב'48, ואני זוכר יותר טוב מכל פקיד רישמי על מה נלחמנו. ממני לא יקחו את הזיכרון הזה.

* * *

אנחנו נלחמנו לא רק כדי שפה יהיו גבולות גדולים עם עבודה ערבית. אנחנו נלחמנו כדי שפה תהיה חברה צודקת יותר ויפה יותר, וכדי שזה יהיה מקום שנהדר לחיות בו. בשביל זה אנחנו נלחמנו.

אתה אומר "הם" עשו כך? חיללו את רצון הדוחמים. האם אינך חושב שאולי זה כישלון שרעצמנו של הדור ההוא? אם הוא לא הצליח להגשים את מאווייו, אם קמה מדינה שאינה משקפת אותנו, למרות שהוא הקים אותה — האם אין בזה מחדל, או חולשה היסטורית, של הדור הזה — של העם שהיה קיים לפני קום המדינה? — ושדמעשה נשטף עליו מימטר אחר, עם אחר, תרבות אחרת?

אני חושב שאתה צודק. אני חושב של-חברה שלנו, לפני קום המדינה, היו אינס-טינקטים שלא באו לידי ביטוי, לא התגבשו לכדי אידיאולוגיה. אם היו כמה בודדים בתוך החברה היא, שהיתה להם אידיאולוגיה אחרת, הם היו מעוט. הרוב הי גדול חש רק באינסטינקט שהוא שצריך לעשות דבר אחר, ולחם, ונתן את גופו ונפשו כדי לעשות דבר אחר. הוא לא ידע איזה דבר אחר, ולא ידע איך.

מי שידע מה הוא רוצה — וזה היה המימסד של הימים ההם — ידע לכוון ולתעל את המרי הלאומי למימסד. איננו הראשונים, ואיננו המהפכה הראשונה והי אחרונה שאכלה את בניה. היו הרבה מהפכות שאכלו את בניהן.

באמת אינני רואה קשר בין ישראל של היום לבין ארץ-ישראל של 1945-67. ר-אפילו אם אני רואה בחורציק שאו לבש מכנסייהאקי קצרים, וחולצה פתוחה והלך עם בלוזית ובסנדלים, והיום אותו איש יש לו וילה באפקה והוא בעד ארץ-ישראל השלמה — אפילו ביולוג יוכיח לך שבי גופו אין כבר אף תא שהיה לו ב'46.

חוק מתאיהמות, אבל באלה הרי משי-תמשים הכי מעט. אלה תאים לא-משתנים.

* * *

נדבר על העתיד.

אמר לי קורא שלך, שהוא קרא את הספר, ויצא מרוכז מאדימאר.

הספר הוא מרכא, מפני שבקריאה שיטחית הוא מוכא את סופה של מדינת ישראל, לפחות למראית עין.

האם אתה פסימי?

לא. אינני פסימי ואינני רוצה להיות פסימי. בן-אדם פסימי לא יושב וכותב. בן-אדם פסימי קופץ מהגג. בן-אדם אופ-טימי יושב וכותב. פועל, צועק, מנוסף ורועות.

בן-אדם פסימי, כשהוא מושלך מספינה אל האוקיינוס, שוקע. בן-אדם אופטימי מנוסף ורועות. משהו יקרה. כל זמן שאתה מנוסף ורועות, תבוא סירה, יבוא קנה-קש, יבוא משהו. פיתאום תראה אי.

אני לא פסימי. לכתוב ספר — זה לנוסף ורועות. זה לרצות שהדבר הזה לא יקרה!

זאת ההבנה שאם מישאו לא יצעק ולא ינוסף ורועות — אז זה יקרה.

אני בדיוק עושה את זה. כדי שזה לא יקרה. אם אני לא הייתי צועק —

אז לבטח זה יקרה. אם אף אחד לא יצעק את זה, אז זה לבטח יקרה.

זה כרוח הנבואה הישראלית, של הנביא ירמיהו.

אמרת פעם מישאו, ואמר גם לך. קח את ירמיהו כדוגמה. תציג לירמיהו שאלה מוסרית. תגיד לו: יש לך שתי אפשרויות. האחת: שכל הנבואות שלך יתאמתו, ובהיסטוריה אתה תישאר כנביא-אמת, אבל ירושלים תיהרס. או: שירושלים תישאר, ואתה בהיסטוריה תישאר כשקרן.

מה היית מעדיף?

אני חושב שירמיהו היה מעדיף להיות שקרן.

התנ"ך עצמו ענה על כך.

ספר יונה מתאר בדיוק את המצב הזה. יונה התרגז מאד שנבואתו לא התקיימה. "היטב חרה לו."

יונה לא קרא אותי, אבל אני קראתי את יונה.

אני רוצה לקוות שאינני מהמין של יונה. אני מוכן להיות שקרן. אני מוכן ששום דבר, מהדברים הקודרים שאני חווה, לא יתאמת. אני מוכן לעצום את העיניים, ולפקוח אותן מחר, ולראות שפה, בארץ-ישראל, יגור זאב עם כבש, ורועים עם רועות ייצאו במחולות. אני מקווה שיהיה חגיגה וחגיגה, ושישירו "היהוה", ושכולם ילבשו שמלות של משכיות, ושיהיה פה נהדר. אני נורא מקווה שהכל יהיה דומה לרט של קרן היסוד. ואני מוכן להיות שקרן.

אנחנו מסוימים, כנראה, כי פאראדוקס.

למעשה אתה אומר שהפסימיים טים, אותם הכותבים דברים פסיי

בן-אדם פסימי לא יושב וכותב. בן-אדם פסימי קופץ מן הגג

מיום, הם בעצם האופטימיסטים האמיתיים. בעוד שהאופטימיים טים, אותם שאינם עושים כלום, הם למעשה הפסימיים הגורמים לחורבן המדינה.

צירקיהו בן-כעננה. שהלך ושבר את הי עול של ירמיהו, היה פסימיסט — אלא שהוא היה אידיוט, ולא הבין את זה, כי הוא היה נץ. ירמיהו היה אופטימי, אבל האידיוטים לא הבינו אותו.

אני בטוח שבנישאל, היום, האופטיי מיסטים הכי גדולים נמצאים במחנהי השלום. מי שהוא אופטימי, מאמין בשלום עם הערבים ייתכן, לכן אפשר לעשות פשרות, ולהתקדם להסדר. מי שאומר ש שלום עם הערבים לא ייתכן, ואין עם מי לדבר, ואין למי להאמין — הוא פסימיסט שמוליד אותנו לחורבן. כי אם זה נכון — צריך לקחת את הפקל'ד ולנסוע, כל זמן שאפשר.

נפיים כפאראדוקס נוסף. דא מוזמן פגשתי באחד מגדולי הנביי אים של ארץ-ישראל השדמה, אחד מניצייחניצים בארץ, והוא נאם לי משך ששקדשעתיים נאום של שימי נה ושינאה על עם ישראל, העם הלכנטיני והעלוב שאייאפשר לחי יות איתו, ושכל רגע של חיים איר תו כארץ הוא סבל נוראי. והוא סופריפטריוט.

בעוד שאתה, המוגדר כמקד הי תבוסתנים ועוקריישראל, נדמה לי שבספר שלך משתקפת אהבה כימעט מטורפת לארץ וזים, אולי אפילו אהבה נכזבת.

אפילו לכל העם הזה, שבעצם במאבק של מאה שנה, לא של יום אלא של מאה שנה, הקים את המדינה הזאת. אני חושב שזה היה הצירוף הנפלא ביותר של הי גניוס היהודי, של כל העמים, של כל הארצות וכל התקופות. אני חושב שזו הייתה מהפכה גדולה מאד.

כך, למעשה, הגענו למסקנה שהמחבר של "שואה 2" הוא גם האופטימיסט הגדול ביותר בארץ, וגם הפטריוט הגדול ביותר בארץ. זאת המסקנה שלך.

* טור הומוריסטי של עמוס קינן בי עיתון הארץ, בראשית שנות ה'50.